

De Gerechtsdeurwaarderswet

Op 15 juli 2001 is de Gerechtsdeurwaarderswet in werking getreden. Dit artikel besteedt, na een korte inleiding over een aantal veranderingen, met name aandacht aan het nieuwe tarievenstelsel voor ambtshandelingen. Ambtshandelingen zijn de taken die bij of krachtens de wet opgedragen zijn aan gerechtsdeurwaarders. Denk hierbij met name aan de betekening van dagvaardingen, executorialle titels en beslagleggingen. Tot slot behandelt dit artikel het nieuwe tuchtrecht, waarbij eveneens aandacht zal zijn voor de betekenis van de Nationale ombudsman als klachtinstantie.

Inleiding

Na een lange parlementaire behandeling is de Gerechtsdeurwaarderswet (Gdw) op 15 juli 2001 in werking getreden.¹ Op hoofdlijnen komt de nieuwe wet op het volgende neer:

- *Vrije vestiging.* De benoemingsregels op standplaatsen zijn afgeschaft. De gerechtsdeurwaarder is, onder voorwaarde van overlegging van een ondernemingsplan, in beginsel vrij zich in een bepaalde plaats te vestigen.
- *Landelijke bevoegdheid.* De bevoegdheid van de gerechtsdeurwaarder om ambtshandelingen te verrichten is niet meer beperkt tot het arrondissement waarin zijn plaats van vestiging is gelegen, maar tot het grondgebied van Nederland (artikel 3 lid 1 Gdw). De ministerieplicht, d.w.z. de verplichting om op verzoek ambtshandelingen te verrichten, blijft wel beperkt tot het arrondissement waar de gerechtsdeurwaarder is gevestigd (artikel 11 Gdw). Een gerechtsdeurwaarder uit Groningen is dus niet verplicht om een dagvaarding te betekenen in Maastricht.
- *Publiekrechtelijke beroepsorganisatie.* De Koninklijke Vereniging voor Gerechtsdeurwaarders (KVG) is vervangen door de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) waarvan alle gerechtsdeurwaarders van rechtswege lid zijn. De KBvG heeft de bevoegdheid om bij verordening beroeps- en gedragsregels vast te stellen, waaraan alle gerechtsdeurwaarders gebonden zijn (artikel 57 lid 2 Gdw).
- *Financieel toezicht.* Het Bureau Financieel Toezicht ziet, net als bij de notarissen, toe op de naleving van de financiële wetsbepalingen door gerechtsdeurwaarders.
- *Tarievenstelsel ambtshandelingen.* Het systeem van vaste tarieven voor ambtshandelingen is gedeeltelijk verlaten. De opdrachtgever

en de gerechtsdeurwaarder zijn vrij om prijsafspraken te maken. Voor de kosten die in rekening kunnen worden gebracht bij de schuldenaar blijven wel vaste tarieven gelden.

- *Wettelijk tuchtrecht.* Er geldt een tuchterspraak in twee instanties: de kamer voor gerechtsdeurwaarders en het gerechtshof te Amsterdam.

Het vervolg van dit artikel handelt over het tarievenstelsel voor ambtshandelingen en het wettelijk tuchtrecht.

Beperkte marktwerking tarieven ambtshandelingen

Met de inwerkingtreding van de Gerechtsdeurwaarderswet is het tarievenstelsel voor ambtshandelingen ingrijpend gewijzigd. De behoefte aan meer marktwerking heeft ertoe geleid dat er een tweeledig tarievenstelsel is ingevoerd, namelijk:

- vrije tarieven in de relatie opdrachtgever – gerechtsdeurwaarder, ook wel cliënttarieven genoemd;
- vaste bij AMvB bepaalde tarieven voor de kosten die voor rekening van de schuldenaar komen, ook wel schuldenaarstarieven genoemd.

Aanvankelijk nam de regering het advies over van de commissie Opstelten² om een stelsel met maximumtarieven in te voeren.³ Dit zou hebben betekend dat de gerechtsdeurwaarder en de opdrachtgever, weliswaar gebonden aan een maximumtarief, vrij zijn om een prijs overeen te komen, die vervolgens bij inning van de vordering doorberekend wordt aan de schuldenaar. Tijdens de parlementaire behandeling is hierop door diverse fracties kritiek geuit, waarbij centraal stond dat de schuldenaar van een dergelijk systeem de dupe zou kunnen

worden. De schuldenaar is immers degene die de deurwaarderskosten veelal zal moeten betalen. Hij heeft echter geen invloed op de prijsafspraken die de gerechtsdeurwaarder en de opdrachtgever maken, terwijl dit voor een goede marktwerking een vereiste is.⁴

Het kabinet heeft deze kritiek ter harte genomen en bij nota van wijziging is het stelsel van maximumtarieven vervangen door vrije tarieven in de relatie opdrachtgever – gerechtsdeurwaarder en vaste bij AMvB bepaalde tarieven voor de kosten die voor rekening van de schuldenaar komen.

Voor ambtshandelingen ter inleiding van een gerechtelijke procedure geeft artikel 240 Rv⁵ de wettelijke basis voor de hoogte van de tarieven: 'Kosten terzake van ambtshandelingen, verricht door gerechtsdeurwaarders, worden berekend overeenkomstig bij algemene maatregel van bestuur vastgestelde tarieven.' Voor ambtshandelingen in de executiefase, is in artikel 434a Rv een soortgelijke bepaling opgenomen.

Het voordeel van vaste schuldenaartarieven is, dat deze kosten eenduidig zijn en niet door bepaalde ondoorzichtige markteffecten omhoog gedreven kunnen worden. Het is ook beter controleerbaar of de gerechtsdeurwaarder de kosten juist berekend heeft.

Aan het vrijlaten van de tarieven in de relatie opdrachtgever – gerechtsdeurwaarder is echter ook een risico verbonden. Het is immers mogelijk dat de gerechtsdeurwaarder met de opdrachtgever overeenkomt dat hij geen of slechts minimale kosten in rekening brengt. Voor de gerechtsdeurwaarder betekent dit dat zijn inkomsten geheel afhankelijk zijn van de mogelijkheid om de vordering te innen, want dan kan hij de schuldenaartarieven in mindering brengen op de executieopbrengst. Dit kan voor de gerechtsdeurwaarder een extra stimulans zijn om allerlei executie maatregelen te nemen. In het vroegere systeem kwamen de kosten, wanneer de vordering niet geïnd kon worden, voor rekening van de opdrachtgever. De opdrachtgever werd hierdoor getemperd in zijn wil om de vordering geïnd te krijgen. Wanneer minimale of geen kosten voor rekening van de opdrachtgever komen, zal dit remmende effect verdwijnen.

Het is voor een goede uitoefening van het deur-

waardersambt en de daaraan verbonden wettelijke taken van groot belang dat een gerechtsdeurwaarder een onafhankelijke positie inneemt tussen degene die zijn ministerie inroept (de opdrachtgever) en degene tegen wie hij zijn ministerie uitoefent (de schuldenaar). De onpartijdigheid van de gerechtsdeurwaarder staat al lange tijd onder druk, omdat de gerechtsdeurwaarder voor zijn inkomsten afhankelijk is van de opdrachten die hij verwerft en omdat hij zich naast zijn ambtelijke werkzaamheden ook bezig houdt met incassowerkzaamheden en het verlenen van rechtsbijstand. Door deze dubbele pet komt het belang van de opdrachtgever snel voorop te staan.

Met het loslaten van de tarieven tussen de opdrachtgever en de gerechtsdeurwaarder komt deze onafhankelijkheid nog verder onder druk te staan, omdat de opdrachtgever door deze marktwerking een sterkere positie inneemt ten opzichte van de gerechtsdeurwaarder. Met de invoering van de landelijke bevoegdheid van de gerechtsdeurwaarder wordt dit nog versterkt omdat de opdrachtgever voor de keuze van de gerechtsdeurwaarder niet meer gebonden is aan het arrondissement waar de schuldenaar woont. Met name grote opdrachtgevers zullen waarschijnlijk met verschillende deurwaarderskantoren onderhandelen over de prijs, met het gevolg dat de gerechtsdeurwaarder nog meer z'n best moet doen om een nieuwe opdrachtgever binnen te halen en te houden.

Een kritische gerechtsdeurwaarder uit zijn vrees in de Volkskrant voor de gevolgen van de vrije markt: 'Je wordt gedwongen ze het vel over de neus te halen, omdat je moet scoren voor de opdrachtgever. Voordat je het weet, ontnem je wanbetalers de kans om op te krabben. Dan komen ze in een vicieuze cirkel.'⁶ De praktijk zal het leren.

Hoogte schuldenaartarieven

De Staatssecretaris van Justitie heeft bij de totstandkoming van de Gerechtsdeurwaarderswet een commissie ingesteld, met de opdracht om advies uit te brengen welke ambtshandelingen van een schuldenaartarief moeten worden voorzien en hoe hoog deze tarieven moeten zijn. Deze commissie Van der Winkel heeft een kostprijsonderzoek laten doen en heeft op basis daarvan een concept-AMvB ge-

maakt.⁷ Deze AMvB is grotendeels door de regering overgenomen en mag worden aangehaald als Besluit tarieven ambtshandelingen gerechtsdeurwaarders⁸, in het vervolg van dit artikel Besluit genoemd. Het Besluit is een stuk eenvoudiger qua opzet dan het voorheen geldende Deurwaardersreglement, omdat diverse tarieven zijn samengevoegd.

De tarieven voor de belangrijkste ambtshandelingen zijn (artikel 2 Besluit):

- dagvaarding: € 65,18;
- betekening van een titel: € 62,73;
- overbetekening diverse beslagen: € 55,18;
- beslag op roerende zaken: € 85,73;
- beslag onder derden, anders dan op periodieke betalingen: € 136,60;
- beslag onder derden op periodieke betalingen, (niet t.b.v. verhaal tot alimentatie): € 97,24;
- beslag tot verhaal van alimentatie: € 83,03;
- aanslaan van biljetten voor aankondiging van openbare verkoop: € 64,48;
- executorialie openbare verkoop van roerende zaken: € 225,67;
- gedwongen ontruiming van onroerende zaken: € 168,60.

De vermelde tarieven hebben blijkens artikel 1 van het Besluit eveneens betrekking op de rechtstreeks met de ambtshandeling samenhangende voorbereidende, uitvoerende en afrondende werkzaamheden die voor een goede verrichting van de ambtshandeling noodzakelijk zijn. Zo omvat het beslag onder derden onder andere ook de volgende werkzaamheden:

- verzoek opgave bronnen van inkomsten (artikel 475g lid 1 Rv);
- afschrift verklaring derde-beslagene aan geëxecuteerde (artikel 476b lid 3 Rv);
- opgave hoogte beslagvrije voet aan geëxecuteerde (artikel 475g lid 1 Rv);
- opgave executiekosten aan derde-beslagene (artikel 477 lid 2 Rv).

Kosten voor deze met de ambtshandeling samenhangende werkzaamheden kunnen dus niet apart bij de schuldenaar in rekening worden gebracht.⁹ Een uitzondering wordt gemaakt voor de inning van gelden voor beslag op een periodiek inkomen. Voor deze werkzaamheden mag een gerechtsdeurwaarder, zoals verderop in dit artikel zal blijken, maandelijks kosten in rekening brengen.

De tarieven voor ambtshandelingen zijn ten opzichte van de voor 15 juli 2001 geldende tarieven behoorlijk verhoogd. Op zich is dit begrijpelijk nu de tarieven uit het voorheen geldende Deurwaardersreglement sinds 1992 niet zijn geïndexeerd. Artikel 14 van het Besluit voorziet wel in een jaarlijkse indexering van de tarieven.

Ik heb echter de indruk dat de tarieven wel erg fors zijn verhoogd. Uit een rekenvoorbeeld verderop in dit artikel blijkt dat de kosten van betekening en tenuitvoerlegging van een dwangbevel door beslag op een uitkering te leggen, neerkomen op € 389,31 (in guldens f 857,93), inclusief BTW. Ik heb deze voorbeeldberekening vergeleken met een berekening op basis van het voorheen geldende Deurwaardersreglement, waaruit bleek dat er sprake is van een stijging van de kosten met ruim 40%. Dit zal wellicht de nodige consequenties hebben voor mensen die in een problematische schuldsituatie verkeren en die om een of andere reden niet in aanmerking kunnen komen voor de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp). Met elke executiemaatregel lopen de kosten snel op, waardoor het lastiger wordt om uit de financiële problemen te komen.

Gestaakte ambtshandeling

De hierboven vermelde tarieven, behalve voor de dagvaarding, mag de gerechtsdeurwaarder op basis van artikel 4 van het Besluit slechts voor de helft in rekening brengen, wanneer:

- de ambtshandeling geen doorgang vindt, omdat de schuldenaar vrijwillig aan zijn verplichting voldaan heeft, en;
- de gerechtsdeurwaarder ter plaatse van de uitvoering van de desbetreffende ambtshandeling is getreden.

Deze laatste voorwaarde stelt voor de schuldenaar veilig dat er een controleerbaar begin van uitvoering van de ambtshandeling moet zijn en voorkomt dat de gerechtsdeurwaarder kosten in rekening brengt, terwijl hij nog moet presenteren.¹⁰

In het geval van beslag op roerende zaken is het op zich voor te stellen dat de gerechtsdeurwaarder ter plaatse komt om beslag te leggen en de schuldenaar dit voorkomt door alsnog aan zijn verplichting te voldoen. De gerechtsdeurwaarder dient dan immers een aantal handelingen te verrichten, waaronder het in een

proces-verbaal nauwkeurig omschrijven van de in beslag genomen zaken (artikel 443 Rv). Bij de betekening van een executoriale titel bijvoorbeeld, is het wat moeilijker voor te stellen dat er sprake kan zijn van een staking van een ambtshandeling. Dit zou dan als volgt moeten gaan: De gerechtsdeurwaarder wil de executoriale titel overhandigen, maar de schuldenaar neemt het niet in ontvangst en voldoet alsnog aan zijn verplichting. Dit vereist wel de nodige kennis bij de schuldenaar, want zodra hij de papieren in ontvangst neemt, is de ambtshandeling voltooid.

Na vergeefse poging voltooide ambtshandeling

Bij een drietal ambtshandelingen mag de gerechtsdeurwaarder het tarief met een vast bedrag verhogen, wanneer hij de ambtshandeling na een of meerdere vergeefse pogingen alsnog voltooid.

– Betekening van een exploit in de executiefase (artikel 8 lid 1 Besluit). Wanneer de gerechtsdeurwaarder een exploit in de executiefase aan het laatste aan de opdrachtgever bekend geworden adres van de schuldenaar wil betekenen en dit, ondanks verificatie bij het bevolkingsregister, een of meerdere keren niet lukt, dan mag hij het schuldenaarstarief met € 20,07 verhogen wanneer hij het exploit uiteindelijk wel aan het juiste adres betekent. Voorwaarde is wel dat de gerechtsdeurwaarder op het exploit de data vermeldt waarop de gegevens zijn geverifieerd aan de hand van gegevens uit de gemeentelijke basisadministratie (GBA) en waarop betekening aan dat adres niet mogelijk is gebleken. Het gaat hier dus om de situatie dat de schuldenaar zowel de schuldeiser als de gemeentelijke basisadministratie zijn huidig adres niet heeft doorgegeven.

De verhoging van het schuldenaarstarief geldt alleen voor de executiefase en niet voor de procesleidende fase. Volgens de commissie Van der Winkel behoort het risico dat bijvoorbeeld een dagvaarding niet aan het door de opdrachtgever opgegeven adres kan worden uitgebracht voor rekening en risico van de opdrachtgever te blijven. De opdrachtgever wordt geacht de juiste gegevens aan de gerechtsdeurwaarder te verstrekken en mocht de woonplaats of werkelijke verblijfplaats onbekend zijn, dan is het openbaar exploit het aangewezen instrument.¹¹

– Executoriaal beslag op roerende zaken (artikel 8 lid 2 Besluit). Wanneer de gerechtsdeurwaarder beslag op roerende zaken wil leggen en hij de schuldenaar schriftelijk heeft bericht wanneer hij komt en met welk doel, kan het gebeuren dat de schuldenaar niet aanwezig is om de gerechtsdeurwaarder binnen te laten. Wanneer het na een of meerdere vergeefse pogingen uiteindelijk wel lukt om beslag op roerende zaken te leggen, mag het schuldenaarstarief worden verhoogd met € 40,39.

Op zich kan de gerechtsdeurwaarder, wanneer de deuren gesloten zijn of de opening daarvan geweigerd wordt, onder toezicht van de burgemeester of een politiefunctionaris die tevens hulpofficier van Justitie is, zich de toegang tot elke plaats verschaffen (artikel 444 Rv). De kosten voor het openbreken van de sloten kan hij dan op basis van artikel 9 van het Besluit als verschotten in rekening brengen bij de schuldenaar. Van de gerechtsdeurwaarder mag echter worden verwacht dat hij niet al te snel van de bevoegdheid om zonder toestemming de toegang tot de woning te verschaffen gebruik maakt. Hij dient volgens een circulaire van de Staatssecretaris van Justitie een zorgvuldige afweging te maken tussen het huisrecht van de schuldenaar en het doel waartoe wordt binnengetroten.¹² Het ligt dan ook veelal in de rede dat de gerechtsdeurwaarder bij afwezigheid van de schuldenaar nog een tweede poging onderneemt om beslag te leggen. Hiervoor mag hij dus eenmalig extra kosten in rekening brengen.

– Gijzeling (artikel 8 lid 2 Besluit). Dezelfde regeling als voor beslag op roerende zaken geldt voor gijzeling. De verhoging bedraagt dan € 78,98.

Kosten voor inning van gelden

Een belangrijk deel van de werkzaamheden van de gerechtsdeurwaarder bestaat uit het innen van gelden. Tijdens de executiefase geldt als uitgangspunt dat de kosten voor inning van de executieopbrengst onderdeel uitmaakt van het schuldenaarstarief dat geldt voor de verrichte ambtshandeling. Dus wanneer een gerechtsdeurwaarder bijvoorbeeld beslag op een bankrekening legt, mag hij naast het tarief dat geldt voor beslag onder derden geen extra kosten in rekening brengen voor het innen van het banksaldo.

Er geldt een uitzondering voor het veelvoorkomende executoriaal derdenbeslag op vorderingen tot periodieke betalingen. De gerechtsdeurwaarder mag dan op basis van artikel 3 van het Besluit maandelijks extra kosten in rekening brengen voor de inning, verdere tenuitvoerlegging en verdeling van de opbrengst van het beslag, namelijk:

- bij enkelvoudig derdenbeslag: € 8,30;
- bij twee samenlopende derdenbeslagen: € 13,22, en;
- voor ieder daarop volgend derdenbeslag: € 4,92 per beslag.

Volgens de toelichting op artikel 3 van het Besluit zien deze kosten op diverse extra werkzaamheden die verricht moeten worden bij executoriaal derdenbeslag op vorderingen tot periodieke betalingen, ondermeer:

- berekenen en eventueel aanpassen van de beslagvrije voet (artikelen 475d lid 7 en 475g lid 1 Rv);
- schriftelijke opgave van de executiekosten aan de derde (artikel 477 lid 2 Rv);
- doorgaans maandelijks innen van de door de derde betaalde geldsommen (artikel 477 lid 1 Rv);
- uitbetalen van de netto opbrengst aan de executant (artikel 480 lid 1 Rv);
- in het geval van cumulatief beslag, het door de oudste beslaglegger voor alle beslagleggers innen en verdelen van de executieopbrengst (artikelen 478 en 480 lid 2 Rv).

Bij een beslag op een inkomen op bijstandsniveau zal gezien de hoogte van de kosten die maandelijks in mindering op de executieopbrengst worden gebracht, het vrij lang duren voordat een vordering voldaan zal zijn. Dit geldt te meer wanneer er sprake is van twee of meer samenlopende derdenbeslagen.

Verschotten

Soms moet een gerechtsdeurwaarder een derde inschakelen om een ambtshandeling op juiste wijze te kunnen verrichten. Denk bijvoorbeeld aan de slotenmaker bij beslag op roerende zaken of ontruiming, of aan verificatie van de adresgegevens bij de gemeentelijke basisadministratie. Op basis van artikel 9 van het Besluit mag de gerechtsdeurwaarder de kosten die hij hiervoor moet maken, verschotten genoemd, onder bepaalde voorwaarden doorberekenen aan de schuldenaar, namelijk:

- het verrichten van de werkzaamheden moet redelijkerwijze noodzakelijk zijn voor de vervulling van de ambtshandeling en de hoogte van de kosten moeten redelijk zijn (dubbele redelijkheid);
- de gerechtsdeurwaarder dient aan de voet van het exploit de verschotten te vermelden;
- de verschotten mogen niet eerder betrokken zijn in de berekening van de proceskosten of de bepaling van de kosten van tenuitvoerlegging.

De hoogte van sommige kosten is bij wettelijk voorschrift bepaald (zoals bijvoorbeeld GBA-informatie). Wanneer dit niet het geval is, gelden de volgende extra voorwaarden:

- de gerechtsdeurwaarder moet in het exploit verklaren dat het doen en het beloop van de verschotten voor de goede verrichting van de ambtshandeling noodzakelijk waren en dat hij geen rechtstreeks of middellijk belang heeft in de onderneming die de kosten factureerde;
- de gerechtsdeurwaarder dient een afschrift van de factuur van de verschotten aan het exploit te hechten.

In de praktijk komt het nogal eens voor dat een gerechtsdeurwaarder gebruik maakt van een handelsinformatiebureau om informatie over de schuldenaar te verkrijgen over de mogelijkheden tot verhaal van de vordering. Handelsinformatiebureaus zijn bedrijven die gespecialiseerd zijn in het verzamelen van met name financiële gegevens over debiteuren, waarbij nogal eens gebruik gemaakt wordt van onoorbare methoden, zoals het informeren bij de bureaus van de debiteur, bij uitkerende instanties e.d.¹³

Het is hier de vraag of de gerechtsdeurwaarder de kosten van het inschakelen van een handelsinformatiebureau als verschotten in rekening mag brengen bij de schuldenaar. Volgens de commissie Van der Winkel zijn deze kosten niet aan een concreet exploit gerelateerd, maar verbonden aan het gehele dossier. Deze kosten kunnen dan niet als verschotten worden doorberekend aan de schuldenaar.¹⁴ Het gaat hier immers niet om kosten voor werkzaamheden die voor de vervulling van een concrete ambtshandeling noodzakelijk zijn. Het begrip 'noodzakelijk' moet dus beperkt worden uitgelegd.

Uit een redactioneel artikel in het tijdschrift *Executief* blijkt dat veel gerechtsdeurwaarders hier anders over denken. De redenering is als volgt: 'Natuurlijke personen zijn verplicht hun inkomstenbron op te geven aan de gerechtsdeurwaarder die daarom vraagt. Om beslag op het inkomen van een schuldenaar te leggen is het op z'n minst noodzakelijk dat bekend is waar iemand werkt of van wie hij een uitkering geniet. Als de schuldenaar dat niet zelf opgeeft, noodzaakt hij op die manier de executerend gerechtsdeurwaarder om daarnaar te informeren'.¹⁵

Op zich klinkt deze redenering plausibel. De kosten zijn noodzakelijk om beslag op een periodiek inkomen te leggen en ze zouden dan als verschotten op de schuldenaar verhaald moeten kunnen worden. Echter, wanneer het gaat om het inwinnen van informatie om beslag onder derden te kunnen leggen, dan ontleent de gerechtsdeurwaarder hiertoe met name de bevoegdheid aan artikel 475 g lid 3 Rv. Het inwinnen van deze informatie door de gerechtsdeurwaarder zelf moet op basis van artikel 1 van het Besluit worden beschouwd als rechtsreeks met de ambtshandeling (beslag onder derden) samenhangende voorbereidende werkzaamheden. Het tarief voor de ambtshandeling 'beslag onder derden' ziet mede op deze werkzaamheden, zodat een gerechtsdeurwaarder hiervoor geen extra kosten in rekening mag brengen. Wanneer een gerechtsdeurwaarder voor eigen werkzaamheden geen kosten in rekening mag brengen, dan spreekt het mijns inziens voor zich dat het inschakelen van een handelsinformatiebureau eveneens niet in rekening mag worden gebracht.

BTW

De gerechtsdeurwaarder dient aan de opdrachtgever omzetbelasting in rekening te brengen over het bedrag dat de opdrachtgever verschuldigd is. Wanneer de opdrachtgever zelf niet BTW-plichtig is¹⁶, denk bijvoorbeeld aan verhuurders, onderwijsinstellingen, banken, verzekeringsmaatschappijen en medische beroepen, kan hij de verschuldigde BTW niet verrekenen. In dat geval vormt de verschuldigde BTW voor de opdrachtgever een schadepost en mogen de schuldenaarstarieven op basis van artikel 10 van het Besluit met een percentage gelijk aan die van de BTW worden

verhoogd. De verhoging wordt slechts toegepast indien de opdrachtgever verklaart de BTW niet te kunnen verrekenen en de gerechtsdeurwaarder aan de voet van het exploit vermeldt dat de kosten om die reden zijn verhoogd. Eigenlijk zou de BTW-schade berekend moeten worden over het tarief dat tussen de opdrachtgever en de gerechtsdeurwaarder afgesproken is. Er is echter voor gekozen om de BTW-schade over het schuldenaarstarief te berekenen, omdat de schuldenaar geen invloed heeft op de afspraken tussen de opdrachtgever en de gerechtsdeurwaarder.

Geen kosten

Artikel 11 van het Besluit noemt een tweetal uitzonderingssituaties waarbij het schuldenaarstarief van een bepaalde ambtshandeling niet voor rekening van de schuldenaar moet komen, namelijk:

- het exploit waarbij een gebrek in een eerder exploit is hersteld. Het spreekt voor zich dat de kosten van een herstelexploit niet voor rekening van de schuldenaar moet komen.
- de ambtshandeling waartoe de opdrachtgever in de gegeven omstandigheden, waaronder zijn belangen, die van de schuldenaar en hetgeen in het maatschappelijk verkeer gebruikelijk is, naar het oordeel van de rechter in redelijkheid niet had kunnen besluiten.

Bij laatstgenoemde grond gaat het bijvoorbeeld om de situatie waarin de opdrachtgever zijn doel met aanzienlijk minder of goedkopere middelen had kunnen bereiken. De marginale redelijkheidstoets wordt aan de rechter voorbehouden omdat volgens de toelichting op het Besluit de gerechtsdeurwaarder veelal niet over voldoende gegevens zal beschikken om die beoordeling te kunnen maken. De gerechtsdeurwaarder mag dus niet zelf besluiten om in een bepaald geval de kosten niet door te berekenen aan de schuldenaar.

In de praktijk komt het echter vrij veel voor dat de gerechtsdeurwaarder van de opdrachtgever de 'vrije hand' krijgt. Het is dan de gerechtsdeurwaarder die, weliswaar namens de opdrachtgever, feitelijk zelf besluit of al dan niet een bepaalde ambtshandeling verricht moet worden. Bovendien is de gerechtsdeurwaarder op basis van artikel 10 van de Verordening beroeps- en gedragsregels gerechtsdeurwaarders¹⁷ gehouden om geen onnodige kosten te

Voorbeeld kosten tenuitvoerlegging dwangbevel

De Informatie Beheer Groep (IBG) vordert op basis van artikel 3.27 lid 3 Wet studiefinanciering 2000 (Wsf) vanwege onterecht ov-kaartbezit over de maand oktober 2001 een bedrag ad € 136. Aangezien na aanmaning de vordering nog niet voldaan is, vaardigt de IBG krachtens artikel 8.3 Wsf op 3 januari 2002 een dwangbevel uit en laat deze door een gerechtsdeurwaarder betekenen en ten uitvoer leggen. De ex-student gaat alsnog niet over tot betaling van de vordering met het gevolg dat er beslag op zijn uitkering wordt gelegd. Het voor beslag vatbare deel van de uitkering bedraagt € 50 per maand. De volgende kosten mogen in rekening worden gebracht:

- Uitvaardiging dwangbevel			
hoofdsom (vergoeding wegens onterecht ov-kaartbezit)	€ 136,-		
wettelijke rente	€ 1,81		
wettelijke rente vanaf (03-01-'02) tot algehele afdoening	p.m.		
invorderingskosten (15% over hoofdsom + opeisbare rente)	€ 20,67		
BTW over invorderingskosten	€ 3,93 +		
			€ 162,41
- betekening dwangbevel (artikel 430 lid 3 Rv)	€ 62,73		
verhoging BTW	€ 11,92 +		
			€ 74,65
- verzoek opgave bronnen van inkomsten (artikel 475g lid 1 Rv)			...
- betekening proces-verbaal aan derde (artikel 475 Rv)	€ 97,24		
verhoging BTW	€ 18,48 +		
			€ 115,72
- overbetekening derdenbeslag geëxecuteerde (artikel 475i Rv)	€ 55,18		
verhoging BTW	€ 10,48 +		
			€ 65,66 +
			€ 418,44
- afschrift verklaring derde-beslagene aan geëxecuteerde (artikel 476b lid 3 Rv)			...
- opgave executiekosten aan derde-beslagene (artikel 477 lid 2 Rv)			...
- maandelijks kosten inning derdenbeslag	€ 8,30		
verhoging BTW	€ 1,58 +		
	€ 9,88		
- maandelijks voor beslag beschikbaar	€ 50,-		
kosten inning derdenbeslag	€ 9,88 -		
beschikbaar voor aflossing vordering	€ 40,12		
- kosten inning enkelvoudig derdenbeslag	€ 9,88		
aantal maanden inning derdenbeslag (€ 418,44 : € 40,12)	11 x		
totale kosten voor inning gelden derdenbeslag			€ 108,68 +
totaal te betalen			€ 527,12

Het te betalen bedrag aan deurwaarderskosten en BTW bedraagt:
 € 527,12 - € 136 - € 1,81 = € 389,31 (in guldens f 857,93)

De deurwaarderskosten incl. BTW zijn dus ruim drie keer zo hoog als de hoofdsom. Een vergelijking met de kosten die in rekening konden worden gebracht voor 15 juli 2001, met toepassing van het Deurwaardersreglement levert op dat de tarieven met de inwerkingtreding van de Gerechtsdeurwaarderswet in dit voorbeeld ruim 40% zijn gestegen!

